

MYTHE 1

We leven in tijden van ongeken­de massamigratie

Migratie lijkt recordhoogten te bereiken en uit de hand te lopen. Ons wordt verteld dat de wereld nog nooit zoveel migratie heeft meegemaakt en dat dit een crisis heeft veroorzaakt. Door schrijnende armoede, bevolkings­groei, onderdrukking, oorlog en klimaatverandering raken steeds meer mensen op drift. Hierdoor vertrekken mensen in zulke grote getalen naar steden en het buitenland, dat dit de opnamecapaciteit van samenlevingen van bestemming overstijgt. De zich wereldwijd snel vermeerderende mi­gratie- en vluchtelingencrisis voeden de angst dat als deze problemen niet spoedig worden aangepakt, deze massale uittocht weldra onbeheersbare vormen zal aannemen. Dit alles lijkt te bevestigen dat we leven in tijden van ongeken­de massamigratie.

Dat is het beeld dat we van migratie krijgen wanneer we televisiekijken, de krant lezen of op internet surfen. Regeringen lijken steeds machtelozer te staan tegenover de steeds grotere toevloed van wanhopige migranten en vluchtelingen die bereid zijn zeeën over te steken en woestijnen te door­kruisen om de grenzen van het Welvarende Westen te bereiken. Doordat immigranten een steeds groter percentage van nationale bevolkingen uit­maken, lijkt de etnische, raciale en religieuze diversiteit van onze samenle­vingen groter dan ooit.

Als gevolg van de mondialisering is het eenvoudiger dan ooit om over grote afstanden te reizen en contacten te leggen. Sinds de jaren negentig ontketenden satelliettelevisie, internet en smartphones een revolutie in de mondiale connectiviteit. Zelfs in de kleinste dorpen en meest afgele­gen stadjes in landen als Guatemala, Ethiopië en Afghanistan kunnen

mensen nu verbinding leggen met de rest van de wereld. Dat heeft de horizon van jonge mensen overal op de planeet aanzienlijk verbreed. Blootstelling aan de beelden van rijkdom en luxe in het Westen lijkt een migratiekoorts te hebben aangewakkerd onder jongeren die maar wat graag willen weten hoe het is om te leven in de landen van melk en honing.

Dat alles lijkt de migratiedruk almaar te verhogen. De internationale ongelijkheid is nog altijd onverminderd groot terwijl veel ontwikkelingslanden worden geplaagd door armoede, instabiliteit, corruptie en gewelddadige conflicten. Tegelijkertijd zijn er door de snelle bevolkingsgroei elk jaar meer hongerige monden om te voeden, waardoor de concurrentie om de schaarse middelen alleen maar verder lijkt toe te nemen. Meer recentelijk is ook klimaatverandering als een nieuw ingrediënt toegevoegd aan deze cocktail van menselijke ellende. Klimaatverandering leidt tot toenemende overstromingen, droogtes, orkanen en bosbranden. De mensen die hun huizen, vee en landbouwgrond verliezen, of door een opeenvolging van mislukte oogsten aan armoede ten prooi vallen, lijken geen andere optie te hebben dan te vluchten. Ze sluiten zich derhalve aan bij de massa's ontheemden in het mondiale Zuiden die door wanhoop gedreven naar het mondiale Noorden willen migreren.

Het idee dat we leven in tijden van ongeëvenaarde massamigratie wordt verdere geloofwaardigheid verleend door eindeloos herhaalde claims van prestigieuze internationale organisaties – zoals de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen (doorgaans aangeduid met de Engelstalige afkorting UNHCR) – dat het aantal migranten en vluchtelingen wederom nieuwe recordhoogten heeft bereikt. Zo claimde de IOM in 2021 dat 'de huidige mobiliteit van mensen groter is dan ooit tevoren in de moderne geschiedenis en nog altijd snel toeneemt'.¹ De UNHCR beweerde op zijn beurt, op nogal alarmistische toon, dat we een 'mondiale crisis van ontheemding' meemaken, waarbij conflict, geweld en klimaatverandering meer en meer mensen uit hun thuislanden verdrijven. In 2022 stelde deze organisatie dat de migratie, met een recordaantal van 100 miljoen ontheemden, een 'dramatische mijlpaal had bereikt die weinigen een decennium geleden zagen aankomen'.²

Dit alles komt samen in het dominante beeld van een 'migratiecrisis'. Het idee dat we leven in tijden van ongeëvenaarde massamigratie is de meest wijdverbreide opvatting over migratie. Hoewel ze zeer verschillen-

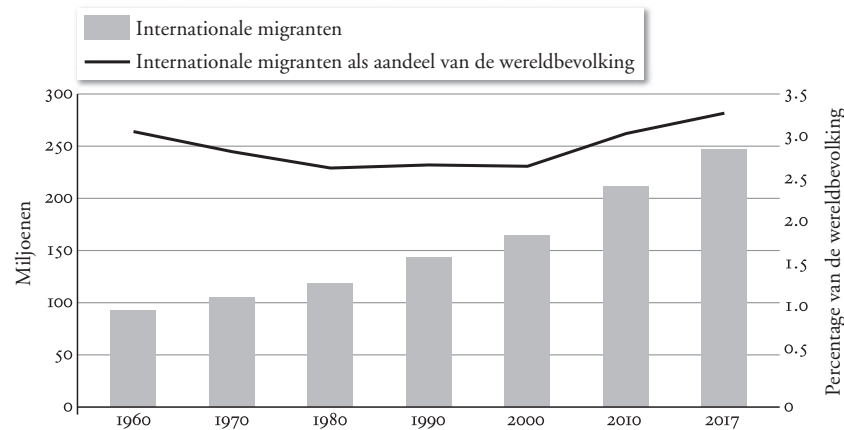
de oplossingen voor dit probleem voorstellen, lijken politici van links tot rechts, klimaatactivisten, nativistische groepen, humanitaire ngo's, vluchtelingenorganisaties en de media het eens over één ding: het huidige tijdperk wordt gekenmerkt door een ongekende migratiecrisis die wordt voortgedreven door een reeks mondiale, economische, demografische en ecologische crises. Volgens deze verhaallijn staat de wereld in brand, met als gevolg dat de migratie gierend uit de klauwen loopt.

Hoe het echt werkt

Internationale migratie is op een laag en stabiel niveau gebleven
Hoewel het idee dat migratie ongekende recordhoogten bereikt de status van een onbetwiste waarheid heeft verworven, vertellen de feiten een ander verhaal. De huidige niveaus van internationale migratie zijn niet uitzonderlijk hoog en nemen ook niet toe. Sterker nog, de afgelopen decennia is de relatieve intensiteit van mondiale migratie opmerkelijk stabiel gebleven. Volgens de meeste definities is een internationale migrant iemand die ten minste zes à twaalf maanden in een ander land dan zijn of haar geboorteland woonachtig is. Op basis van deze definitie, en gebruikmakend van data van de bevolkingsafdeling van de VN, waren er in 1960 wereldwijd zo'n 93 miljoen internationale migranten. Dit cijfer steeg tot 170 miljoen in 2000 en vervolgens naar schatting tot 247 miljoen in 2017. Op het eerste gezicht lijkt dit een enorme toename. Maar de groei van de wereldbevolking hield hiermee grofweg gelijke tred: die groeide van 3 miljard in 1960 naar 6,1 miljard in 2000 en 7,6 miljard in 2017. Kijken we naar het aantal internationale migranten als percentage van de wereldbevolking, dan zien we dat het relatieve migratieniveau stabiel rond de 3 procent is gebleven. Daar komt nog bij dat de cijfers uit het verleden vroegere migratieniveaus waarschijnlijk onderschatten, aangezien veel migratie in voorgaande decennia niet werd geregistreerd.³

Deze cijfers weerleggen het idee dat de mondiale migratie in intensiteit toeneemt. Uit onderzoek weten we bovendien dat de mondiale migratieniveaus eind negentiende, begin twintigste eeuw waarschijnlijk hoger lagen. Dat waren de hoogtijdagen van de trans-Atlantische migratie, toen tientallen miljoenen Europeanen de 'Oude Wereld' de rug toekeerden om hun geluk te beproeven in de landen van de 'Nieuwe Wereld',

Hoe migratie echt werkt

Figuur 1: Totale mondiale populatie van internationale migranten, 1960-2017

zoals de Verenigde Staten, Canada, Argentinië en Brazilië, evenals Australië en Nieuw-Zeeland. Deze grootschalige emigratie vond plaats in de periode waarin het Europese imperialisme op zijn hoogtepunt was en vele Europese soldaten, kolonisten, missionarissen, bestuurders, ondernemers en arbeidskrachten zich in Afrikaanse en Aziatische koloniën vestigden.

De onstilbare vraag naar arbeidskracht die werd aangejaagd door het Europese imperialisme en de industrialisering bracht ook elders in de wereld grote migratiestromen op gang. Tussen 1834 en 1941 verscheepten Groot-Brittannië, Frankrijk en Nederland tussen de 12 en 37 miljoen contractarbeiders – ‘koelies’, vooral afkomstig uit India, China en Indonesië – naar hun koloniale bezittingen in het Caraïbisch gebied, Oost-Afrika en elders.⁴ De Britten wierven naast plantagewerkers voor het Caraïbisch gebied ook contractarbeiders voor hun Oost-Afrikaanse kolonies; onder hen waren bijvoorbeeld Indiërs die in de jaren 1890 de Kenia-Oegandaspoorlijn aanlegden. In Japan werden maar liefst een miljoen contractarbeiders geworven om te werken op bestemmingen als Hawaï, de vs, Brazilië en Peru. Na de Bolsjewistische Revolutie van 1917 en de stichting van de Sovjet-Unie in 1922 leidde het Russische imperialisme tot de grootschalige emigratie en vestiging van etnische Russen in Sovjetrepublieken als Letland, Estland, Oekraïne, Belarus, Moldavië en Kazachstan, en ook tot de migratie van Russen naar Siberië en niet-Russische gebieden.⁵

Mythe 1: We leven in tijden van ongekende massamigratie

Tussen 1846 en 1940 migreerden in totaal zo’n 150 miljoen mensen tussen continenten, wat gelijkstaat aan 9 procent van de wereldbevolking in 1900. Daarbij is bovendien geen rekening gehouden met grootschalige migraties die toen *binnen* Europa plaatsvonden. Van deze transcontinentale migranten verhuisden naar schatting 55 à 58 miljoen Europeanen naar Amerika, migreerden zo’n 48 à 52 miljoen Indiërs en Zuid-Chinezen naar Europese koloniën in Zuidoost-Azië, Oost-Afrika en de Stille Oceaan, en vestigden 46 à 51 miljoen Russen en Chinezen zich in Mantsjoerije, Siberië, Centraal-Azië en Japan.⁶

Om dit in perspectief te plaatsen: alleen al tussen 1846 en 1924 verlieten zo’n 48 miljoen Europeanen hun continent. Dat aantal vertegenwoordigt 12 procent van de Europese bevolking in 1900. In sommige landen lagen de percentages nog veel hoger. In dezelfde periode lieten zo’n 17 miljoen mensen de Britse eilanden achter zich – oftewel 41 procent van de Britse bevolking in 1900.⁷ En tussen 1869 en 1940 emigreerden zo’n 16,4 miljoen Italianen naar bestemmingen in Noord-Europa en Zuid- en Noord-Amerika – niet minder dan 50 procent van de Italiaanse bevolking in 1900.⁸

Deze percentages overstijgen veruit de migratiecijfers van de meeste grote emigratielanden van vandaag de dag. Zo vertegenwoordigen de 9,5 miljoen in het buitenland woonachtige Mexicanen in 2017 (inclusief ongedocumenteerde migranten) 7,5 procent van de Mexicaanse bevolking, terwijl de 3 miljoen in Turkije geboren mensen die in het buitenland wonen 3,8 procent van de Turkse bevolking vertegenwoordigen. Voor de meest bevolkingsrijke landen liggen deze percentages nog lager. De 9,5 miljoen Indiërs en 5,8 miljoen Chinezen die naar schatting in 2007 buiten hun geboorteland leefden vertegenwoordigen slechts tussen de 0,4 en 0,7 procent van hun respectieve totale nationale bevolkingen.

Dit beeld van relatief lage migratie houdt ook stand wanneer we vluchtelingen bij deze getallen optellen. Dat komt doordat het aantal vluchtelingen veel lager is dan de uitgebreide aandacht van de media en politiek voor de ‘vluchtelingencrisis’ doet vermoeden. Wereldwijd vertegenwoordigen vluchtelingen tussen de 7 en 12 procent van alle migranten, wat gelijkstaat aan zo’n 0,3 procent van de wereldbevolking. Bovendien waren er halverwege de twintigste eeuw aantoonbaar veel meer vluchtelingen dan nu (zoals we zullen zien in hoofdstuk 3).

De mondiale migratieommekeer

Het niveau van internationale migratie is dus niet zo hoog als we neigen te denken. Internationale migranten vertegenwoordigen zo'n 3 procent van de wereldbevolking, een percentage dat opvallend stabiel is gebleven. Andersom betekent dit dat de overgrote meerderheid – ongeveer 97 procent van de wereldbevolking – in haar geboorteland woont. Gegeven de enorme ongelijkheid in de wereld mag dat nogal verbazingwekkend heeten.

De feiten logenstraffen dus het idee dat de intensiteit van mondiale migratie toeneemt. Maar dat wil niet zeggen dat niets is veranderd. Zeker gezien vanuit een westers en eurocentrisch perspectief zijn er fundamentele veranderingen opgetreden in migratiepatronen, die de mondiale migratiekaart volledig op zijn kop hebben gezet. Deze transformaties hebben niet zozeer met aantallen te maken, maar veeleer met veranderingen in de overheersende geografische richting van wereldmigratie sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Dat betekent dat het, zeker gezien vanuit een Europees of Noord-Amerikaans kortetermijnperspectief, inderdaad kan *lijken* of immigratie ongekende hoogtes heeft bereikt.

De meest fundamentele verandering is de transformatie van West-Europa van een belangrijk herkomstgebied van kolonisten en immigranten tot een belangrijke bestemming voor migranten. Vanaf de vijftiende eeuw waaierden de Europeanen uit over de hele wereld, en bezetten en bevolkten ze daarbij buitenlandse gebieden, vooral in Amerika, maar later ook in Afrika en Azië. Deze ontwikkeling begon met de 'ontdekking' en verovering van Amerika nadat Christoffel Columbus in 1492 voet zette op Caraïbische grond; in de zestiende en zeventiende eeuw stichtten de Spanjaarden, Portugezen, Nederlanders, Fransen en Britten in steeds sneller tempo koloniën in Amerika. Daarnaast vestigden ze handelsposten en stichtten ze koloniën aan de Afrikaanse en Aziatische kusten. Terwijl Spanje de Filipijnen veroverde, kreeg Groot-Brittannië geleidelijk de controle over het Indiase subcontinent en vestigde Nederland zijn gezag over het huidige Indonesië.

Vooraf van medio negentiende eeuw koloniseerden de Europese koloniale grootmachten – in het bijzonder Groot-Brittannië en Frankrijk – grote delen van Afrika en Azië. Slechts een paar landen zoals Ethiopië, Thailand en China bleef directe kolonisatie bespaard. Deze ontwikkelin-

gen gingen gepaard met de emigratie van Europese kolonisten naar deze nieuwe koloniën. Britten en Nederlanders migreerden naar Zuid-Afrika, en Britten verder vooral naar Rhodesië (het hedendaagse Zimbabwe) en Kenia; grote aantallen Fransen en andere Europese *colons* settelden in Algerije. Vanzelfsprekend deden ze dat zonder toestemming te vragen. Vanuit dat perspectief is het Europese kolonialisme de grootste illegale immigratiegolf geweest die de mensheid ooit heeft gekend.

Daarnaast leidde het Europese kolonialisme door de trans-Atlantische slavenhandel tot de grootste gedwongen migratie uit de geschiedenis, waarbij naar schatting 12 miljoen Afrikanen gedwongen naar Amerika werden verscheept.⁹ De afschaffing van de slavernij en slavenhandel in de loop van de negentiende eeuw bracht de Britten, Nederlanders en Fransen ertoe om grote aantallen contractarbeiders te werven. Deze mensen, die vooral afkomstig waren uit het Indiase subcontinent, en tevens uit Java en uit China, werden tewerkgesteld in de Caraïbische en Oost-Afrikaanse koloniën.

Nadat de vs in 1776 onafhankelijk was geworden van Groot-Brittannië, verwierven de meeste Latijns-Amerikaanse koloniën begin negentiende eeuw de onafhankelijkheid van Spanje, en werd Brazilië onafhankelijk van Portugal. Maar daarmee kwam er geenszins een einde aan de omvangrijke Europese migratie naar Amerika. Integendeel. Zeker vanaf de jaren 1850 werden steeds grotere aantallen Europese migranten – vaak boeren en fabrieksarbeiders die op zoek waren naar betere mogelijkheden overzees – aangetrokken door de economische mogelijkheden en arbeidsvraag in de Verenigde Staten en Canada, en ook in Argentinië en Brazilië. Dit leidde tot grootschalige trans-Atlantische migratie. Ook vanuit China en Japan trok de snelle industrialisatie en verstedelijking op het Amerikaanse continent arbeidsmigranten aan.¹⁰

Na de Tweede Wereldoorlog stokten deze ontwikkelingen. Tussen 1945 en 1965 verwierven de meeste Europese koloniën in Azië en Afrika hun onafhankelijkheid. Vanwege de snelle economische groei en de uitbouw van de verzorgingsstaten in West-Europa werd het voor Europeanen steeds minder aantrekkelijk om naar Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland te emigreren. Door volledige werkgelegenheid en snel dalende geboortecijfers kregen Europese landen bovendien in toenemende mate zelf met arbeidstekorten in verschillende industrieën en de mijnbouw te

kampen. Hierdoor kwam de grootschalige Europese emigratie naar andere continenten ten einde.

Met als gevolg dat de migratiepatronen zich omdraaiden, waarbij mensen uit de rest van de wereld steeds meer hun weg naar West-Europa vonden. Deze trend startte in veel gevallen met de ‘postkoloniale’ migratie van mensen die vanuit vroegere koloniën naar Europa vertrokken: van het Caraïbisch gebied (‘West-Indië’), Zuid-Azië (Pakistan en Bangladesh) en de bevolkingsgroepen van Indiase afkomst in Oost-Afrika naar Groot-Brittannië; van de Maghreb (Algerije, Tunesië, Marokko) en West-Afrika (vooral Senegal en Mali) naar Frankrijk; en van Indonesië en Suriname naar Nederland.

In Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Denemarken en Zweden, die geen grote overzeese koloniale rijken hadden gehad, alsmede Nederland en België, werden deze postkoloniale migratiebewegingen in de jaren 1950 en 1960 aangevuld door grootschalige werving van gastarbeiders uit Italië, Spanje, Portugal, Griekenland en voormalig Joegoslavië. Toen de Zuid-Europese bronnen van arbeidskrachten waren uitgeput, begonnen overheden en bedrijven arbeidsmigranten uit Turkije en Noord-Afrika te halen. Hoewel deze migratie aanvankelijk werd gezien als tijdelijke migratie, zouden veel gastarbeiders zich uiteindelijk definitief in het aankomstland vestigen en hun gezinnen laten overkomen, waardoor de basis werd gelegd voor de snelle groei van permanent gevestigde immigrantengemeenschappen.

Deze ‘mondiale migratieomkeer’ betekende vanuit Europees perspectief een totale ommezwaai van internationale migratiepatronen. Dat Europa zich ontwikkelde van de mondiaal belangrijkste bron van migranten tot een belangrijke bestemming voor niet-Europese migranten, had ook gevolgen voor de migratie naar de Europese vestigingskoloniën in Noord-Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland. Omdat Europeanen waren gestopt hier in groten getale naartoe te migreren, nam de immigratie vanuit niet-Europese landen sterk toe.

Waren het eeuwenlang Europeanen geweest die de vrijwillige migratie naar de vs en Canada hadden gedomineerd, vanaf de jaren 1950 werd hun plek steeds meer ingenomen door Puerto Ricanen, Mexicanen, Cubanen, andere Latijns-Amerikanen en Aziaten – vooral Koreanen, Vietnamezen, Filipino’s, Indiërs en Chinezen. Dit ging gepaard

met ingrijpende veranderingen van de migratiepatronen in andere wereldregio’s. Zuid-Amerika hield op een bestemmingsgebied voor Europese migranten te zijn, en ook hier draaiden patronen zich om door een snelle toename van migratie vanuit Latijns-Amerika naar Noord-Amerika en later ook Europa.

Een andere grote verandering in de mondiale migratiepatronen was de opkomst van niet-westerse migratiebestemmingen. Vanaf de jaren 1980 werden de snelgroeiende economieën van de Arabische Golf – zoals Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, Koeweit en Qatar – bestemmingslanden voor miljoenen arbeidsmigranten afkomstig uit het Midden-Oosten (vooral Egypte), armere landen in Azië, zoals Pakistan, India en de Filipijnen, en in mindere mate ook Afrika. De afgelopen decennia zijn het vooral Aziaten geweest die het mondiale migratietoneel hebben betreden, waarbij steeds meer Chinezen, Indiërs, Filipino’s en Indonesiërs naar bestemmingen verspreid over de wereld zijn gaan migreren. Binnen Oost- en Zuidoost-Azië groeiden landen zoals Japan, Zuid-Korea, Singapore, Maleisië en Thailand uit tot bestemmingslanden voor migranten afkomstig uit arme landen binnen en buiten het continent, zoals Myanmar, Nepal en Oezbekistan. In de jaren 1990 werd Rusland een belangrijke bestemming voor arbeidsmigranten uit voormalige Sovjetrepublieken zoals Oekraïne, Kazachstan en Oezbekistan.¹¹

De afgelopen halve eeuw zijn de internationale migratiepatronen dus fundamenteel veranderd. Met uitzondering van traditionele immigratielanden zoals Canada, Australië en Nieuw-Zeeland (waar migranten zo’n 20 procent van de bevolking uitmaken), is tussen de 10 en 15 procent van de bevolkingen van de meeste westerse landen – waaronder de vs, het vk, Duitsland, Nederland en Frankrijk – in het buitenland geboren. Dit zijn historisch gezien geen uitzonderlijke immigratieniveaus. Hoewel de migratie naar de vs de afgelopen decennia is toegenomen, was het aandeel immigranten op de bevolking in 2020 grofweg op hetzelfde niveau van 14 procent als een eeuw eerder.¹²

De belangrijkste verandering is dat immigranten in toenemende mate niet uit Europa afkomstig zijn. Terwijl Europa transformeerde van de primaire bron van wereldmigranten tot een belangrijke migratiebestemming, ging de omkering in de mondiale migratiepatronen gepaard met een toename van migratie vanuit Latijns-Amerika, Azië en (in mindere

mate) Afrika naar Europa, Noord-Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland, alsmede naar nieuwe migratiebestemmingen in de Golfregio en Oost-Azië. Deze veranderingen weerspiegelen dus niet zozeer een toenemende intensiteit van internationale migratie, maar eerder een verandering in de dominante geografische richting van mondiale migratiepatronen.

Dit leidde tot de toenemende vestiging van niet-Europese bevolkingsgroepen in Europa en Noord-Amerika. Dit was zonder meer een ingrijpende verandering die wellicht verklaart waarom veel mensen denken dat de recente immigratie nieuwe recordhoogten heeft bereikt. Deze indruk bestaat vooral wanneer we hiernaar kijken door de bril van de inwoners van de steden en wijken waar niet-Europese immigranten zich concentreren. Dat laat onverlet dat de feiten onmiskenbaar het idee logenstraffen dat de mondiale migratie accelereert, laat staan dat die onbeheersbaar zou worden. In werkelijkheid weerspiegelt dit idee een eurocentrisch en tamelijk ahistorisch wereldbeeld, waarin de immigratie van niet-westerse, niet-witte bevolkingsgroepen wordt uitvergroet en als bijzonder problematisch wordt voorgesteld, maar dat blind is voor de omvangrijke Europese emigratie- en immigratiestromen uit het verleden.

De meeste migranten verplaatsten zich over korte afstanden

Als gevolg van de grote aandacht van westerse politici en media voor internationale migratie, wordt al gauw over het hoofd gezien dat *binnenlandse* migratie altijd veel omvangrijker is geweest dan grensoverschrijdende migratie. Dit komt niet alleen maar doordat internationale migratie duur is, maar ook doordat de meeste mensen er de voorkeur aan geven dicht bij huis te blijven. Volgens de meest betrouwbare schattingen vertegenwoordigen binnenlandse migranten zo'n 80 procent van alle migranten wereldwijd, oftewel 12 procent van de wereldbevolking.¹³ Op deze basis kunnen we schatten dat er wereldwijd pakweg 1 miljard binnenlandse migranten zijn.

Binnenlandse migratie treedt in het bijzonder op in ontwikkelingslanden die een snelle verstedelijking doormaken, die gepaard gaat met grootschalige migratie van het platteland naar de snelgroeiende stedelijke gebieden. Deze grootschalige verplaatsing van inwoners van platteland naar stad maakt een onlosmakelijk – en daarom goeddeels onver-

mijdelijk – deel uit van de algemenere processen van industrialisering en modernisering.

Deze mondiale 'plattelandsvlucht' werd in de negentiende en begin twintigste eeuw in West-Europa, Noord-Amerika en Japan ingezet, en kwam tegen de jaren 1950 grotendeels aan zijn einde. In de geïndustrialiseerde landen woont tegenwoordig meer dan 80 procent van de bevolking in stedelijke gebieden. Hoewel een grote meerderheid van de deze 'ruraal-urbane' migranten in eigen land blijft, gebruiken sommigen de steden als een opstap voor overzeese migratie. Een vergelijkbare transitie voltrekt zich momenteel in middenlonenlanden zoals China, India en Indonesië, en komt net op gang in lagelonenlanden zoals Ethiopië, Afghanistan en Myanmar. In laatstgenoemde landen woont nu nog minder dan 30 procent van de mensen in steden, maar de intensiteit van verstedelijking en ruraal-urbane migratie is er hoger dan elders ter wereld.

De moderne industriële tijd vertelt in veel opzichten niet een verhaal van internationale migratie, maar een verhaal van de trek van het platteland naar steden in binnen- en buitenland. Wij stammen bijna allemaal af van boeren. De meeste stedelingen hoeven slechts één of twee generaties terug te gaan om familieleden te vinden die de reuzensprong waagden en naar de stad trokken op zoek naar werk, onderwijs of een andere manier van leven. De verandering van een landelijke naar een stedelijke levensstijl is in veel opzichten de meest fundamentele transformatie die de mensheid de afgelopen een à twee eeuwen heeft doorgemaakt; en in veel lage- en middenlonenlanden is dit proces nog altijd in volle gang.

Of er bij ruraal-urbane migratie een grens wordt overgestoken is vaak minder relevant dan de radicale verandering van levensstijl, en de gemengde gevoelens van opwinding, vervreemding en shock die daarmee vaak gepaard gaan. Een boerenzoon of -dochter die verhuist van een plattelandsdorp in de Mexicaanse staat Oaxaca naar Mexico-Stad, van de Zuid-Marokkaanse provincie Tata naar Casablanca of uit de Federaal Bestuurde Stamgebieden (FBS) in Pakistan naar Karachi, wacht een vrijwel even grote – of grotere – shock dan als hij of zij was verhuisd naar Los Angeles, Parijs of Londen; terwijl de meeste stedelingen uit de middenklasse in Mexico-Stad, Casablanca of Karachi doorgaans minder moeite zullen hebben met de aanpassing aan het leven in westerse metropolen.

De grote meerderheid van jonge mensen die op zoek gaan naar betere